

УДК 94(477)

Іван Янюк

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПАРЦЕЛЯЦІЙНОГО ТОВАРИСТВА «ЗЕМЛЯ» У ЛЬВОВІ НАПЕРЕДОДНІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1907–1914 рр.)

У статті виокремлено основні напрямки діяльності парцеляційного товариства «Земля» у Львові в період від його заснування до початку Першої світової війни. Проаналізовано успішність господарської діяльності товариства, а також описано інші напрямки його діяльності.

Ключові слова: парцеляція, ревізія, баланс, управління, земельна ділянка.

Актуальність питання основних напрямків діяльності парцеляційного товариства «Земля» у Львові напередодні Першої світової війни полягає у тому, що ця тематика залишається практично не розкритою в українській історичній науці.

Наукова новизна дослідження полягає у залученні не досліджуваної раніше джерельної бази, а також вивченні проблем, які раніше не були розкриті українською історичною наукою.

Мета дослідження – проаналізувати основні напрямки діяльності парцеляційного товариства «Земля» у Львові напередодні Першої світової війни.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання: виокремити основні напрямки діяльності парцеляційного товариства «Земля» у Львові, які воно проводило перед початком Першої світової війни, дослідити та проаналізувати успішність діяльності парцеляційного товариства «Земля» у Львові, оцінити його внесок в соціально-економічний розвиток краю.

Питання економічного розвитку українських земель в цей період досліджували В. Виздрик [1], І. Витанович [2], М. Гладун [3], О. Горовий [4], С. Злупко [5], З. Комаринська [6], Б. Лановик [7]. Але окресленій проблемі достатньої уваги не приділено.

Джерельною базою дослідження є матеріали Центрального державного історичного архіву України в м. Львові, ф. 845 «Кооперативний банк «Земля», м. Львів» [10–15].

Таким чином, можна констатувати, що джерельна база окресленої проблеми в українській історіографії практично не використовувалася, це питання залишається практично не висвітленим в історичній науці.

На початку діяльності раду директорів товариства очолював Говиківич. Після переїзду зі Львова Говиківича, його місце зайняв Є. Олесницький, допомагав йому інженер Корнеля. Менш важливі справи рада директорів розглядала на своєму засіданні, а більш важливі – на засіданнях наглядової ради. Інколи справи особливої важливості могли розглядатися на засіданні ради директорів, але в присутності трьох делегатів наглядової ради, які перебували в статусі представників [10, арк. 17].

Рада директорів у своїй діяльності керувалася регламентом від 18 вересня 1908 р., однак її дії не завжди відповідали вимогам регламенту з тієї причини, що в ньому прописано окремо обов'язки трьох директорів [10, арк. 17].

Ревізійна комісія Ревізійного союзу українських кооператив (далі – РСУК) у 1914 р. рекомендувала змінити регламент роботи ради директорів, пристосувавши його до потреб роботи з питань забезпечення товарами [10, арк. 17]. На думку ревізійної комісії, оптимальним було б, щоб усі роботи, пов'язані із оформленням контрактів та іншими формальностями, виконувалися спільно усіма директорами.

Слід зазначити, що свою основну діяльність – парцеляцію маєтків товариство «Земля» у Львові здійснювало в умовах бездержавності українського народу. М. Гладун зазначала, що поляки були незадоволені тим, що українці брали під контроль значну кількість земель сільськогосподарського призначення. Так, у 1902 р на одному з польських форумів їхні політичні діячі закликали «не видати українцям ні дюйма нашої землі» [3, с. 116].

Задля реклами товариство «Земля» повідомляло про свої послуги в газетах. Прикладом була стаття у газеті «Свобода» від 5 вересня 1912 р., у якій закликали емігрантів із різних країн купувати землі в Україні, користуючись послугами товариства «Земля», де, як вказувалося у статті були найвигідніші відсотки (41,5 %) річних, а також найкращі землі. Відповідно до матеріалів газети станом на вересень 1912 р. товариство володіло земельними ділянками у селах Гримайлівці – 933 морги (далі – м.), Загір'ї – 103 м., Хмелівці 710 м., Горбачі – 707 м., Вікторівка – 170 м., Рокшиці – 200 м. [8, с. 1].

Підсумок господарської діяльності парцеляційного товариства «Земля» у Львові за перші шість років діяльності викладався у звіті ревізійної комісії від 18 лютого 1914 р. Тоді спеціальна ревізія, сформована ревізорами РСУК у відповідності до закону від 10 червня 1903 р. та розпорядження

намісництва від 10 червня 1904 р. [10, арк. 2] проводила у листопаді 1913 р. комплексну перевірку всієї господарської діяльності товариства, надавши аналітичний матеріал щодо покращення ефективності виробництва та покращення фінансового стану товариства [10].

Результати фінансової ревізії були такими. Витрати: резервний фонд – 17.187184 австрійських крон (далі – к.); уділи – 57.428.09 к.; ощадні вкладення – 143.034.42 к.; провізія – 378 к.; різні – 9.729.40 к.; дивіденди за 1912 р. – 1.380.14 к.; позики – 400.935.10 к.; цінова різниця – 293.899.04 к. Кредити – «Дністер» – 182.714.90 К.; Крайовий союз кредитовий – 273.843.29 к.; Земельний банк – 175.325.80 К.; «Руська щадниця» – 46.072.25 к.; рухоме майно в с. Гримайлівка – 12.690.71 к.; комісія с. Хмелівка – 96.680.99 к.; комісія с. Рокшиці – 656.15 к.; всього – 1,706.174.42.

Прибутки: позики уділені – 709.879.21 к.; відсотки – 31.210.50 к.; кошти адміністрації – 21.855.05 к.; інвентар бюро – 1.554 к.; локації – 85.131.38 к.; цінні папери – 16.560 к.; нерухомість в с. Гримайлівка – 24.944.29 к.; нерухомість в с. Горбачі – 79.369.06 к.; рухоме майно в с. Горбачі – 25.006.54 к.; рухоме майно в с. Василівка – 21.431.31 к.; рухоме майно в с. Василівка – 2.649.53 к.; нерухомість в с. Іване Золоте 601.145.63 к.; рухоме майно в с. Іване Золоте – 42.726.13 к.; комісія с. Загір'я – 337.27 к.; цінні папери – 40.080 к.; готівка – 2.292.52 к.; всього – 1,706.174.42 к. [10, арк. 2].

Всього на обліку за результатами ревізії заявлено 570 членів товариства, у власності яких перебувало 766 уділів по 200 крон кожен, відповідно сумарна вартість уділів становила 153.200 к. [10, арк. 3]. При цьому сплачено було лише 37 % квот (57.426,09 к.), це пояснюється тим, що більшість членів товариства не виплатили повністю свою частку. Суми, які сплатили члени товариства: 6 осіб – 20 к.; 51 – 37,3 к.; 52 – 112,7 к. і т. д. [10, арк. 3]. Тих парцелянтів, які заборгували з виплатою сплачували по 5 к. Таких, на час проведення ревізії, налічувалося близько ста осіб. Ревізор у своєму звіті рекомендував якнайшвидше вирішити цю проблему, оскільки невдовзі товариство мало збільшити свою капіталізацію удвічі [10, арк. 3].

Ревізією впорядковано та перевірено заяви на вступ у члени товариства. Виявлено відсутність 25 заяв. На більшості з них був дуже нечіткий підпис. Виплати уділах здійснювалися у встановленим законом та статутами порядку [10, арк. 3].

Констатовано незначний приріст резервного фонду, а також те, що за 5 років діяльності не утворено структуру резервних фондів товариства. На 1913 р. сума резерву становила 11.555,04 к. З метою покращення становища на наступні 10 років вирішено збільшити квоту резервного фонду [10, арк. 3].

У висновках ревізорів зафіксовано невинуватено високий рівень видатків резервного фонду. Висловлювався сумнів, щодо можливості компенсації цих витрат, оскільки виплата за квотами та уділами на час ревізії знаходилася на досить низькому рівні і на найближчу перспективу не було підстав вважати, що ситуація могла змінитися. Відповідно ревізор надав рекомендації раді директорів та наглядовій раді, щоб усі кошти, отримані від поточних парцеляцій (сіл Гримайлівка і Хмелівка) перераховувати у резервний фонд [10, арк. 4].

Ревізією зафіксовано зменшення суми, що знаходилися на ощадних вкладах товариства у порівнянні із минулим (1912) р. На час ревізії ця сума становила 145.054.72 к. Усього вкладників було 67. Серед них були особи зі Львова та провінції, представники Церкви, приватні структури та фізичні особи. Найбільша сума вкладу становила 25.622.46 к., але переважна більшість становили суми менше 1000 к. Відсоток на вкладах становив 5–6 % для тих, хто уклав договір на більший термін [10, арк. 4].

Сума банківського кредиту збільшилася у порівнянні з минулорічним балансом на 77.170.43 к. і склала 628.156.24 к. Кредит мав значне навантаження на фінансовий портфель товариства. Вільних коштів ледве вистарчало для здійснення виплат за векселями. Причина нестабільних виплат полягала, на думку ревізорів, у слабкій організації роботи із векселями і неякісній звітності з цього питання, зокрема у платіжних книгах подавалися неправдиві дані. Через це директори товариства часто змушені були самостійно виїжджати на місця парцеляції і власноруч підписувати векселі. Ревізійна комісія рекомендувала перерозподілити банківські кредити у маєтках, якими управляло товариство, що дозволяло б реальніше формувати план дій із ліквідації заборгованості [10, арк. 4].

Також ревізійна комісія звернула окрему увагу на стан ведення діловодства в товаристві, яке, на думку ревізорів, відіграло важливу роль у залученні інвестицій, оскільки тоді вкладники та кредитори змогли б точніше оцінити усі ризики та переваги від співпраці із товариством «Земля» [10, арк. 4]. Ревізійна комісія рекомендувала задля залучення кредитних коштів крайового банку здійснювати калькуляцію усіх земельних ділянок у маєтках, що піддавалися парцеляції, таким чином забезпечити об'єктивний облік фінансових потоків та належно оцінити власність товариства [10, арк. 5].

Заборгованість за іпотекою станом на 31 жовтня 1913 р. була такою: крайовому банку – 29.643.34 к. (за маєток в с. Василівка); львівській касі ощадній – 152.898.47 к. (за маєток в

с. Горбачі); земському кредитному товариству – 208.398.29 к. (за маєток в с. Іване Золоте); всього – 400.935.1 к. При цьому земському кредитному товариству не виплачено транш за 1 липня 1913 р. [10, арк. 5]. Закупівельні ціни на маєток у с. Горбачі (закуповувало товариство «Дністер») – 30 тис. к.; маєток в с. Іване Золоте (попередній власник – Лукасевич) – 120 тис. к.; державний скарб – 10.089.04 к.; рухоме майно – 13.810 к.; «Народний дім» у Дрогобичі – 100 тис. к.; всього – 293.999.04 к. [10, арк. 5].

Квоти «Дністра» і «Народного дому» (відповідно 50 і 100 тис. к.) були власністю кредиторів, закладеною ще в часи купівлі цих маєтків товариством «Земля», при цьому ревізійна комісія зазначала, що документів за цими зобов'язаннями не було [10, арк. 5].

Позики, виділені членам товариства, зменшилися у порівнянні із 1912 р. (з 802.992.78 к. – до 709.679.21 к.). У маєтках частки позик розподілилися таким чином (станом на 30 червня 1913 р.): Гримайлівка (134 боржники) – 176.122 к.; Хмелівка (259 боржників) – 310.602.69 к.; Горбачі (197 боржників) – 156.6.9 к.; Василівка (35 боржників) – 59.174.25 к.; Іване Золоте (20 боржників) – 24.453 к.; інших боржників – 11; всього – 802.992.78 к. [10, арк. 5].

Ревізійна комісія констатувала факт несвоєчасних виплат за запозиченнями боржниками товариства. Зазначалося, що прибуток від кредитів у 1913 р., який склав 174.312.27 к. став можливим лише завдяки тому, що свої зобов'язання виконали перед товариством два найбільші позичальники. З іншими ситуація була вкрай поганою. Ревізійна комісія пояснювала такий стан непродуманою кредитною політикою товариства, зокрема тим, що часто парцелянти позичали гроші один одному, а на векселях товариства підписувалися обоє, що сприяло погіршенню стану забезпечення боргу. Часто сума кредиту, видана парцелянтам перевищувала суму закупівлі землі [10, арк. 6].

Ревізійна комісія піддала жорсткій критиці кредитну політику товариства. Кредитні договори, за словами ревізорів, оформлялися неналежно – у них не вказувалося чітких термінів здійснення виплат, також вони видавалися необдуманно, без здійснення прогнозів щодо платоспроможності боржників. Така політика керівництва товариства призвела до того, що більшість боржників не могли вже сплачувати навіть відсотків за кредитами, не говорячи вже про тіло боргу [10, арк. 6].

Розподіл невиключених кредитів у маєтках був таким: Хмелівка – 96.477 к.; Гримайлівка – 101.334 к.; Горбачі – 31.615 к.; інші – 2.400 к.; всього – 231.826 к. Ревізійна комісія зазначала, що виплачено лише 32 % від усіх обсягів виданих в кредит коштів [10, арк. 6].

Ревізійна комісія констатувала, що порушувалися терміни виплат за векселями. На час проведення ревізії не відновили векселів 137 боржників з них: Хмелівка (87 боржників) – 63.047 к.; Горбачі (36 боржників) – 32.477 к.; Гримайлівка (14 боржників) – 17.931 к.; всього – 113.455 к. [10, арк. 6].

На думку ревізорів, не повернення кредитів спричинило дефіцит капіталу в товаристві, наслідком чого стало гальмування парцеляційної діяльності. Заради вирішення цієї проблеми ревізійна комісія рекомендувала товариству зайнятися пошуком кредитів для окремо взятих парцелянтів, щоб вони могли здійснювати закупівлю земель [10, арк. 7].

Ревізійна комісія зазначала, що станом на час проведення ревізії парцелянти через відсутність капіталізації самостійно брали кредити, заставляли свої земельні наділи, через що втрачали можливість отримувати прибуток з обігу, а також не змогли продати свої ділянки, таким чином залишалися в боргах і втрачали джерело прибутку [10, арк. 7].

Ревізійна комісія зазначала, що яскравим прикладом неякісно проведеної парцеляції в кредит був маєток у с. Гримайлівка, придбаний ще у 1907 р., але станом на 31 грудня 1912 р. продано було лише 6 з 84 моргів землі, отже залишилася нереалізованою частка площею 78 моргів. При цьому виявилось, що векселі за вже проданими ґрунтами не були виплачені і боржники виставляли нові квоти, в середньому вдвічі менші, ніж початкова сума боргу. Деякі боржники відмовлялися від своїх земель, зафіксовані і такі, що виїхали в невідомому напрямку, не сплативши при цьому жодного відсотка, деякі не сплачували відсотків і відмовлялися від своїх ґрунтів. Такий стан речей, на думку ревізорів, свідчив про те, що парцеляція, яка проводилася у такий спосіб, могла затягнутися на довгі роки [10, арк. 7].

У звіті ревізійна комісія наголошувала на тому, що товариству «Земля» не слід видавати кредити товариствам та фізичним особам, які не мають відношення до парцеляції. Дані кредити у фінансових звітах зазначалися, як інші. Прикладом наводилася заплутана ситуація із ощадною спілкою, якій у липні 1913 р. позичено 1900 к., із відсотками станом на кінець грудня заборгованість мала становити 1940 к., натомість спілка вказує 1040 к., що було абсолютно незрозумілим [10, арк. 7]. Повітовим кредитним товариством у Бібрці не відновлено векселів з 14 січня 1913 р. на суму 14 тис. к. Зокрема, Яцеві Мазуру виділено позику ще в листопаді 1910 р. і до кінця 1913 р. він не сплатив жодного відсотка. Через що товариство змушене вимагати від органів влади покарати цього боржника. Також надано в якості компенсації на парцеляційні витрати в с. Гримайлівка

Миколі Герасимовичеві ґрунтів на суму 10.800 к., з яких він не сплатив жодного відсотка. Ревізійна комісія дійшла висновку про те, що ці та інші кошти, витрачені на ризикові кредити, більшість, з яких не були повернуті, а з деяких навіть не виплачено жодного відсотка, було вигідніше використати на цілі, зазначені в статуті товариства «Земля» [10, арк. 7–8].

Ревізійна комісія зазначала, що в товаристві не сформовано чітких умов відсоткової ставки за кредитами. Всього видів ставки було три (7 %, 7,5 %, 8 %) і вони повністю регулювалися радою директорів [10, арк. 8]. Рада директорів зазначала, що умови видачі кредитів визначалися індивідуальними угодами із кожним позичальником [10, арк. 8]. Ревізійна комісія констатувала, що умови видачі кредитів мали бути зафіксованими і чітко вказаними, щоб не було можливих зловживань [10, арк. 8].

Ревізійна комісія рекомендувала при зведеннях річного балансу вказувати і відсотки за кредитами, оскільки в іншому разі річний баланс не відповідав би дійсності. Як приклад наводився баланс за 1912 р., коли чистий прибуток без відсотків становив 8.649.29 к., натомість із кредитами за попередні роки він би мав становити 18.245.07 к. [10, арк. 8]. Такий спосіб зведення рахунків призвів до того, що річний баланс за 1913 р. виявився негативним. У ньому спершу не враховано видатки на сплатення відсотків за кредитами, які становили 31.210.05 к. Разом із адміністративними видатками (21.855.05 к.) сума витрат становила 53.065.55 к., що спричинило б негативний баланс на 1913 р. Тому для вирішення цієї проблеми товариство, за словами ревізійної комісії, вдалося до звичного способу – приховування видатків, зокрема і виплат відсотків за кредитами, а також маніпуляцій із вартістю нерухомості. Це в свою чергу негативно впливало на увесь процес парцеляції маєтків [10, арк. 8], тому ревізійна комісія сумнівалася в об'єктивності оцінки зисків із фінансових операцій товариства [10, арк. 9].

У підсумку ревізійна комісія вважала стан ведення господарства у товаристві «Земля» задовільним, ті неточності, які мали місце у звітності ревізори списували на складності в оформленнях документів. Заради мінімізації цих недоліків у майбутньому ревізійна комісія рекомендувала виправити ті зауваження, які вона висловлювала.

Окрім своєї основної діяльності – парцеляції маєтків товариство займалося й культурно-освітньою діяльністю, допомогою дітям української культури. Так, 17 липня 1912 р. до парцеляційного товариства «Земля» звернувся член Я. Веселовський із проханням надати літнє приміщення для проживання письменника, громадського і політичного діяча М. Павлика. Для лікування якому приписано приймати сонячні ванни і з цією метою йому було потрібне приміщення в сільській місцевості, яке йому могло надати товариство [12, арк. 1–2 зв.].

11 липня 1912 р. до парцеляційного товариства «Земля» у Львові звернувся із проханням про виділення йому літнього приміщення скульптор Гаврилко. Своє прохання він пояснював тим, що в нього самого немає належних коштів, щоб самостійно винаймати приміщення, де б він зміг працювати над пам'ятником Т. Шевченкові, а оскільки ця справа мала суспільне значення (невдовзі мало відзначатися століття від дня народження поета), то він просив товариство посприяти йому в цьому, за що він би був безмежно вдячний [13, арк. 1].

1 лютого 1914 р. розпочав свою діяльність «Пенсійний інститут руських/українських приватних урядників у Львові». Його діяльність регламентувалася законом від 16 грудня 1906 р. (пр. 65). Відповідно до цього положення усі службовці могли застрахуватися на випадок втрати працездатності у цьому інституті. При цьому реєстрацію їх мали здійснити установи, де дані службовці були працевлаштовані [14, арк. 3].

10 квітня 1914 р. із пропозицією зареєструвати на пенсійне забезпечення своїх працівників парцеляційного товариства «Земля» у Львові звернувся Пенсійний інститут. У відповідному листі зазначено, що на той момент уже більшість великих львівських підприємств застрахували своїх робітників у них, а також навіть деякі приватні особи, наприклад адвокати [14, арк. 1].

При такій перереєстрації дані службовці не втрачали своїх попередніх виплат, оскільки ці фонди, які раніше страхували цих робітників, відповідно до закону мали перерахувати Пенсійному інституту відповідні кошти зі своїх резервів. Відповідно Пенсійний інститут просив перереєструвати працівників товариства «Земля» на пенсійне забезпечення в даній структурі, оскільки, за словами самого інституту, в них умови були навіть кращі, ніж в інших аналогічних установах [14, арк. 1]. У випадку своєї згоди товариство мало надати Пенсійному інституту такі документи: згоду службовців та статут [14, арк. 3].

Парцеляційне товариство «Земля» розпочало процес страхування своїх службовців у «Пенсійному інституті українських приватних урядників» 1 грудня 1913 р., про що товариство «Земля» повідомлялося листом від 19 грудня 1913 р. [14, арк. 2].

У зв'язку із загостренням геополітичної ситуації у світі Австро-Угорщина розпочала готуватися до війни. Не минули ці процеси і товариство «Земля». 7 вересня 1912 р. «Союз господарсько-торгових спілок Галичини» надіслав листа парцеляційному товариству «Земля», у якому

вказувалося, що він займався посередництвом щодо доставки продовольства для війська. У листі зазначалося, що інженер А. Корнеллі відзвітував про можливості товариством «Земля» постачати на армійські потреби жито і овес. «Союз господарсько-торгових спілок Галичини» зобов'язувався прийняти продовольство, а товариству «Земля» пропонувалося надіслати платіжного листа, в якому мало бути вказано точну кількість товару, надісланого на потреби армії [15, арк. 1].

У листі, датованому 30 вересня 1912 р., «Союз господарсько-торгових спілок Галичини» повідомляв парцеляційне товариство «Земля» про те, що на засіданні правління вирішено виділити суму 5 тис. к. на закупівлю сіна у товариства «Земля». Розрахунок мав проводитися шляхом оплати векселя через Земельний банк у Львові [15, арк. 2]. Також у листі зазначалося, що у випадку, якщо уряд не виділить коштів на закупку сіна та соломи для армії, то ці кошти мали бути повернені у повному обсязі із нарахованими відсотками [15, арк. 2].

Також «Союз господарсько-торгових спілок Галичини» просив парцеляційне товариство «Земля» зарезервувати відповідне збіжжя, сіно та солому для нього, доти, поки союз не отримав відповіді із міністерства із підтвердженням оплати [15, арк. 2]. Також вимагалася письмова заява, із зобов'язанням забезпечити збіжжя на суму завдатку – 5 тис. к., навіть у випадку відмови міністерства профінансувати закупівлю решти товару [15, арк. 2 зв.].

Таким чином, перші сім років діяльності парцеляційного товариства «Земля» виявилися загалом вдалим, проте доволі важкими. Парцеляція маєтків проходила у багатьох селах Східної Галичини. Функціонерам товариства вдалося залучити багатьох охочих вкласти свої гроші в перерозподіл маєтків. Задля реклами товариство широко використовувало місцеву пресу. Також парцеляційне товариство «Земля» підтримувало діячів української культури. Важким фінансовим тягарем лягла на товариство підготовка до війни, оскільки судячи із документів, уряд не завжди відшкодовував понесені затрати на забезпечення війська.

Список використаних джерел

1. Виздрик В. Польська аграрна реформа та її реалізація у 20-х рр. XX ст. на західноукраїнських землях / В. Виздрик // Держава та армія. – 2013. – № 752. – С. 150–155.
2. Витанович І. Історія українського кооперативного руху / І. Витанович. – Нью-Йорк, 1964. – 624 с.
3. Гладун М. Політика польського осадництва у Львівському воєводстві міжвоєнного періоду / М. Гладун // Військово-науковий вісник. – 2011. – № 16. – С. 115–124.
4. Горовий О. Історико-географічні передумови інвестування господарства Галичини в другій половині XIX ст. – поч. XX ст. / О. Горовий // Часопис соціально-економічної географії. – 2014. – № 16. – С. 206–210.
5. Злупко С. Економічна історія України / С. Злупко. – Київ: Знання, 2006. – 367 с.
6. Комаринська З. Банки та банківська справа в Західній Україні / З. Комаринська // Вісник НБУ. – 2000. – С. 58–61.
7. Лановик Б. Економічна історія України і світу / Б. Лановик. – Київ: Вікар, 1999. – 737 с.
8. Гість з Галичини [Електронний ресурс] // Свобода. – 1912. – Режим доступу: <http://www.svoboda-news.com/arxiv/pdf/1912/Svoboda-1912-36.pdf>.
9. Історія села й церкви у с. Хмелівка Тербовлянського р-ну Тернопільської обл. (на основі досліджень студентки Ковик Стефанії) [Електронний ресурс] // Тернопільська Біблійна Семінарія. – 2006. – Режим доступу: <http://www.tbsem.com/KovykS01.htm>.
10. Центральний державний історичний архів України в м. Львові (далі – ЦДІАЛ України), ф. 845, оп. 1, спр. 37, 22 арк.
11. ЦДІАЛ України, ф. 845, оп. 1, спр. 44, 311 арк.
12. Там само, спр. 157, 2 арк.
13. Там само, спр. 158, 1 арк.
14. Там само, спр. 178, 3 арк.
15. Там само, спр. 137, 2 арк.

Іван Янюк

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПАРЦЕЛЯЦИОННОГО ОБЩЕСТВА «ЗЕМЛЯ» ВО ЛЬВОВЕ НАКАНУНЕ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ (1907–1914ГГ.)

В статье выделены основные направления деятельности парцеляционного общества «Земля» во Львове в течение от времени его основания – до начала Первой мировой войны. Проанализированы успешность хозяйственной деятельности общества, а также указаны другие направления его деятельности.

Ключевые слова: парцеляция, ревизия, баланс, управление, земельный участок.

Ivan Yaniuk

THE MAIN DIRECTIONS OF THE ACTIVITY OF PARCELINGSOCIETY «ZEMLIA» IN LVIV BEFORE WORLD WAR I (1907–1914)

In the article, the main directions of the activity of parceling society «Zemlia» in Lviv during the period from its foundation to the beginning of World War I are singled out. The successfulness of the economic activity of society is analyzed. Also the author described another directions of the activity of the above-mentioned society.

Key words: parceling, revision, balance, administration, strip.